

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«GYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

**СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.1 МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ ТЕОРИЯСЫ МЕН ТАРИХЫ,
КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ**

1470.	Асылбекова А.А.	Правовое регулирование искусственного интеллекта: зарубежный опыт и перспективы для Казахстана	6308
1471.	Аширбекова А.Б.	Қазақстан Республикасында Ұлттық алдын алу тетігі жүйесі	6314
1472.	Амирова Б.К.	Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы заңнамасының тарихи эволюциясы	6316
1473.	Бейбітұова І.Б.	Медицина қызметкерлерінің құқықтық жауапкершілігі	6319
1474.	Байтерекова К.Б., Ескендерова Г.Т.	Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қазіргі жағдайы	6323
1475.	Егежанова Д.Р.	О влиянии нормативной практики Верховного суда Республики Казахстан на административное судопроизводство	6326
1476.	Есентемирова А.М.	Некоторые вопросы становления законодательства о высшем и послевузовском образовании в Республике Казахстан	6330
1477.	Еркін Ә.	Коррупция и правовые методы борьбы с ней	6340
1478.	Жармаханбетова Б.А.	Права коренных народов и недропользование: проблемы соблюдения и защиты прав при добыче природных ресурсов на их территориях	6345
1479.	Жолдасбек М.Б.	Қазақстан Республикасындағы Конституциялық реформа: өзгерістерді талдау және олардың құқықтық жүйеге әсері	6348
1480.	Жеңіс Е.Е.	Салық заңнамасын жетілдіру мәселелері	6353
1481.	Жанаев Е.А.	Роль морали в правовых решениях и законодательных актах	6357
1482.	Кажтай А.Н.	Қауіпті құқықбұзушылықтардың қоғамға әсері	6360
1483.	Карсибек С.А.	ҚР Алқабилер сотының құқықтық жағдайы және шетел мемлекеттерімен салыстырмалық ерекшеліктері	6364
1484.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6367
1485.	Кошкенбек Б.Б.	Шетелде оқыту бағдарламаларын құқықтық реттелуі	6371
1486.	Қалыбаева А.Ә.	Қазақстандағы жаза қолданудың құқықтық санаға әсері	6377
1487.	Қалқазбек Н.Е.	Қазіргі заманғы құқық саласының өзекті мәселелері мен даму перспективалары	6380
1488.	Маликов Ж.Н.	Қазақстан Республикасының Конституциялық сот институтының қалыптасуы және қызметі	6383

1489.	Маратов А.Б.	Роль юристов защиты прав юридических лиц	6385
1490.	Отыншиева Г.	Құқықтық сана және мәдениеттің арақатынасы	6387
1491.	Роман К.Д.	Законодательные основы обеспечения информационной безопасности детей в Казахстане: вызовы цифровой эпохи	6390
1492.	Сұңғатов С.С.	Цифрландырудың азаматтардың әлеуметтік-экономикалық құқықтарын іске асыруға тигізетін ықпалы	6392
1493.	Салиханов А.Б.	Социальные барьеры реинтеграции бывших заключённых в Казахстане: причины стигматизации и пути преодоления	6396
1494.	Турегелдиев Б.У.	Жоғарғы соттың нормативтік қаулыларының құқықтық алаңдағы ықпалы	6402
1495.	Тәуірғалиева А.Б.	Киберқауіпсіздік: қылмыстардың алдын алу және заңнамалық шаралар	6405
1496.	Табанова Ж.А.	Защита прав женщин: международный аспект	6409
1497.	Тәжі Ә.Т.	Цифровизация прав граждан РК	6413
1498.	Тигай Б.А.	Проблемы налогового правоприменения в РК	6415
1499.	Шоманова К., Ясинова Д.	Адам құқықтарының қорғалуы және заңнамалық реттелуі	6423
1500.	Ібіжан Г.Ә.	Проблемы организации правовой помощи детям с ограниченными возможностями здоровья	6427
1501.	Yagmussova A.F.	The concept and types of social guarantees and the grounds for their provision under labor legislation	6431

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.2 АЗАМАТТЫҚ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

1502.	Алмагамбетов М.	Кәсіпкерлердің құқықтары мен оның қорғалуы	6436
1503.	Булатова Л.Б.	Жасанды интеллектпен жасалған туындылардың құқықтық мәртебесі	6440
1504.	Ибрашев А.М.	Искусственный интеллект в трудовом праве: перспективы, риски и возможности	6443
1505.	Искаков Р.А.	Правовая природа договора о государственных закупках товаров в Республике Казахстан	6446
1506.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6452
1507.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен	6456

		өзекті мәселелер	
1508.	Нургалиева М.Е.	Трудовые права женщин и равенство на рабочем месте. Дискриминация как барьер для экономического прогресса	6459
1509.	Рустами-Кадырбекова Ж.	Ретроспективный анализ правового регулирования в области социального обеспечения	6464
1510.	Сураганова Д.Д.	Правовое регулирование игорного бизнеса в Республике Казахстан	6468
1511.	Третьяк М.В.	Тенденция к сокращению рабочего времени в развитых странах: баланс между производительностью и качеством жизни	6471
1512.	Третьякова Ж.В.	К вопросу имущественных правоотношений родителей и детей по законодательству Республики Беларусь	6475
1513.	Тыныбек кызы А.	Гибкие формы занятости в Казахстане и Кыргызстане: правовое регулирование дистанционной работы и самозанятости	6478
1514.	Тюлегенова А.А.	Правовые аспекты использования земли	6481

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.3 ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУ ТҮЛҒАНЫҢ, ҚОҒАМ МЕН МЕМЛЕКЕТТІҢ МҮДДЕЛЕРІН ҚОРҒАУДЫҢ МЕХАНИЗМІ РЕТІНДЕ

1515.	Азенова С.Р.	Сот сараптамасын тағайындау мен жүргізу: қылмыстық процестегі маңызы және жетілдіру жолдары	6485
1516.	Абдықадыр А.Б.	Қылмыстық әділет жүйесіндегі цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект	6488
1517.	Байносерова А.Г.	Қолжазба сараптамасы дәлелдеу құралы ретінде: жаңа әдістер мен шешілмеген мәселелер	6495
1518.	Бахыт І.Б.	Уголовное судопроизводство как механизм защиты интересов личности, общества и государства	6500
1519.	Жакишева Д.К.	Арнайы білім және оларды қылмыстарды тергеу кезінде қолдану нысандары	6504
1520.	Жұмадулла Қ.Ф.	Жасанды интеллект пен криминалистика: қылмысты ашудағы жаңа дәуір	6508
1521.	Маратова А.М.	Понятие судебно-биологической экспертизы и ее значение для установления обстоятельств уголовного дела	6510
1522.	Шариф М.Қ.	Психологиялық портретті құру: сот сараптамасында қолдану тәжірибесі	6514
1523.	Жунусов Д.С.	Совершенствование качества судебных экспертиз: организационно-правовой подход	6517
1524.	Khamidullina R.	Jury Trials in the Criminal Justice System: A Comparative Analysis of the U.S. And	6520

		Kazakhstan Models	
1525.	Киікбай Б.С.	Онлайн алаяқтық қылмыстық құқық бұзушылықтарын тергеп-тексерудің өзекті мәселелері	6523
1526.	Салимжуаров Г.Ф.	Перспективы использования искусственного интеллекта в производстве судебных экспертиз	6528
1527.	Серіктай Н.Ө.	Тергеушінің жеке басының кәсіби-психологиялық сипаттамасы	6531

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.4 ҚЫЛМЫСТЫҚ САЯСАТ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЗАҢНАМА: ЗАМАНАУИ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

1528.	Адильхан Х.Б.	Қылмыс пен жазаның психологиялық қырлары: кінә және жауапкершілік сезімі	6536
1529.	Арзанбекова К.Қ.	Геноцид және оның халықаралық құқықтағы орны	6538
1530.	Ахметжанова А.А.	Правовое обеспечение информационной безопасности Республики Казахстан: вызовы и перспективы	6540
1531.	Айзак А.Ж.	Әлеуметтік факторлар мен экономикалық қысымның қылмысқа ықпалы	6544
1532.	Әжібекова А.Е.	ҚР жасөспірімдер арасындағы буллингке қарсы шаралар мен шетелдік тәжірибе	6546
1533.	Болатбекова А.А.	Қылмыс пен жазаның қоғамдағы әлеуметтік-мәдени ықпалы	6552
1534.	Бөлебай А.Б.	Қазақстан Республикасында кәмелетке толмағандарға қатысты зорлық-зомбылық қылмыстарының алдын алу мәселелері	6555
1535.	Дүйсен Қ.А.	Адам саудасының құрбандарын анықтау және қорғау механизмдері	6563
1536.	Карсибек С.А.	Жыныстық қолсұғылмаулыққа қарсы жасалған қылмыстардың латенттілігі: себептері және шешу жолдары	6566
1537.	Кенеспек Д.М.	Қазақстан Республикасындағы қылмыстардың қайталану себептері мен алдын алу жолдары	6569
1538.	Кийкбай Н.К.	Жалған ақпарат тарату және оның қылмыстық-құқықтық салдарлары: ақпараттық кеңістікте қауіпсіздік пен жауапкершілік мәселелері	6572
1539.	Кожанова Д.Р.	Реформа уголовного законодательства Республики Казахстан: анализ реализации положений концепции УК 2014 года через призму десятилетнего опыта	6575
1540.	Көбейсін Ө.Т.	Кінә мен оның қос нысаны: қазіргі қылмыстық құқықтағы ерекшеліктер мен проблемалар	6578
1541.	Койчубекова А.А.	Уголовная ответственность за	6580

		насильственные действия сексуального характера	
1542.	Қабдылова А.Қ.	Кибербуллингтың алдын алудың құқықтық мәселелері	6585
1543.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6590
1544.	Орынбай Ш.А.	Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі	6593
1545.	Сайлаубек М.Ж.	Қылмыстық құқықтағы өзін-өзі қорғау шегінің әлеуметтік және құқықтық аспектілері	6597
1546.	Төрехан А.Ә.	Тұрмыстық зорлық-зомбылық; қылмыстық жауаптылық және әділ жаза тағайындау мәселелері	6600
1547.	Тюлегенова А.А., Куатова Р.Е.	Совершествование превентивных мер в рамках реализации антикоррупционной политики в РК	6607

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.5 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАРИЯ ҚҰҚЫҚ: ЖАҢА ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕР ТЕГЕУРІНДЕРІ

1548.	Алиев Е.	Правовое регулирование международных железнодорожных перевозок в Республике Казахстан	6611
1549.	Аршабаева Р.С.	Заманауи құлдықпен күрестегі халықаралық құқықтың тиімділігі мен мәселелері	6616
1550.	Данияр Ә.А.	Роль международных организаций в урегулировании вооруженных конфликтов	6620
1551.	Кабдрахманов А.Е.	Анализ правового регулирования защиты прав трудовых мигрантов: опыт Казахстана и России в контексте международных стандартов	6626
1552.	Qodirova T.R.	The role of the United Nations High Commissioner for refugees in protecting refugee rights	6631
1553.	Медетова М.Б.	Азаматтық авиациядағы алғашқы халықаралық қауіпсіздік стандарттары: пайда болу және тарихи негіздері	6634
1554.	Мыктыбаева Д.А.	Регулирование вопросов трудовой деятельности трудящихся-мигрантов в международных соглашениях Республики Казахстан	6640
1555.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6645
1556.	Рублевский А.А.	Этическая дилемма статуса эмбриона	6648
1557.	Тулеген А.С.	Правовые проблемы назначения и исполнения наказания в деятельности международных уголовных трибуналах ad hoc	6652

**10.6 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОММЕРЦИЯЛЫҚ АРБИТРАЖ ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖЕКЕ ҚҰҚЫҚ**

1558.	Акынов Д.М.	Правовые механизмы обеспечения исполнения обязательств государствами-членами ЕАЭС	6657
1559.	Ануарбек А.	Применение блокчейн-технологий в международном коммерческом арбитраже: правовые вызовы и перспективы	6661
1560.	Жаксылыков К.К.	Особенности правового регулирования отношений, возникающих из международного договора купли-продажи товаров	6665
1561.	Каримова Ф.Х.	Защита персональных данных в международном частном праве	6669
1562.	Мирзоева М.М.	К вопросу о сущности деловой репутации	6675
1563.	Раджабов М.Д.	Трудовые права иностранных граждан в международном частном праве	6679

10.7 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ БҰҰ-НЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ

1564.	Ануарбек А.	Международное экологическое правосудие: теоретические основы и практические аспекты	6683
1565.	Burieva M.S.	The role of international organizations in regulating the use of water resources of transboundary rivers and lakes	6687
1566.	Nasreddinzoda N.	The role of regional organizations in achieving the SDGs: international legal aspects	6691
1567.	Шалгымбаева А.Н.	Комиссия международного права ООН: регулирование экологических аспектов вооруженных конфликтов	6693

СЕКЦИЯ 11**АРХИТЕКТУРА И СТРОИТЕЛЬСТВО****ПОДСЕКЦИЯ 11.1 СТРОИТЕЛЬСТВО**

1568.	Аманжолова Ш.Ф.	Қарқынды құрылыс жағдайындағы Астана қаласының жер асты сулары деңгейінің өзгерісін болжау	6698
1569.	Батирбекова А.Т.	Численное моделирование работы стены в грунте с распорной системой в условиях плотной застройки	6702
1570.	Бекетов Д.Н.	Энергоэффективность в строительстве: симуляция влияния ориентации зданий на потреблении энергии в Астане	6707

ГЕНОЦИД ЖӘНЕ ОНЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАҒЫ ОРНЫ

Арзанбекова Камилла Қанатқызы

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ,

Заң факультеті «Құқықтану» мамандығының 2 курс студенті

arzanbekovak@bk.ru

Ғылыми жетекші: заң ғылымдарының кандидаты, Ашимова Э.А.

Бұл мақаладағы өзекті мәселе геноцид, яғни ұлттық, этностық, нәсілдік немесе діни топты осы топтың мүшелерін өлтіру, олардың денсаулығына ауыр зиян келтіру, бала тууға күшпен бөгет жасау, балаларды мәжбүрлеп беріп жіберу, күштеп көшіру не осы топтың мүшелерін қырып-жою мақсатында өзге де тіршілік жағдайларын туғызу арқылы толық немесе ішінара жоюға бағытталған қасақана іс-әрекеттер.

Кіріспе «Геноцид» термині алғаш рет 1944 жылы поляк құқықтанушысы Рафаэль Лемкиннің еңбектерінде қолданылған. Бұл атау грек тіліндегі *genos* (тайпа, ру) және латынша *caedere* (өлтіру) сөздерінің бірігуі арқылы пайда болған. Лемкин бұл ұғымды нацистік Германияның еврей халқына жасаған қылмыстарын сипаттау мақсатында енгізген. Кейіннен, 1948 жылы Біріккен Ұлттар Ұйымы геноцидті халықаралық деңгейде ауыр қылмыс ретінде айқындап, «Геноцид қылмысының алдын алу және оны жазалау туралы» конвенцияны қабылдады.

Конвенцияға 153 мемлекет қол қойды және олардың басым бөлігі оны ратификациялады. Конвенцияны алғашқылардың бірі болып ратификациялаған елдер:

АҚШ; КСРО; Ұлыбритания; Франция; Қытай; Канада; Үндістан; Қазақстан 1998 жылы конвенцияға қосылды және оны ратификациялады.

Аталған Конвенцияда геноцид белгілі бір ұлттық, этникалық, нәсілдік немесе діни топты түгелдей немесе бір бөлігін жою мақсатымен жасалатын келесі әрекеттер жиынтығы ретінде сипатталады:

- Топтың өкілдерін қасақана өлтіру;
- Физикалық немесе психологиялық тұрғыда ауыр зардап келтіру;
- Сол топтың жойылуына әкелетін өмір сүру жағдайларын қасақана жасау;
- Топ ішінде бала тууға кедергі келтіретін шаралар қолдану;
- Балаларды күшпен басқа топқа көшіру.

Конвенция бұл қылмыстардың тек әскери қақтығыстарда емес, бейбіт кезеңдерде де орын алуы мүмкін екенін нақты көрсетеді. Сонымен қатар, геноцидке қатысы бар тұлғалар — лауазымды адамдар болсын, жеке тұлғалар болсын — заң алдында міндетті түрде жауап беруі тиіс.

Холокост – 1933-1945 жылдары Нацистік Германия мен оның одақтастары тарапынан еврейлерге, сығандарға, мүгедектерге, славян халықтарына және басқа да этникалық, діни және әлеуметтік топтарға қарсы жүргізілген жүйелі қудалау мен жаппай қырғын саясаты. Бұл тарихтағы ең ірі геноцидтердің бірі болып саналады, оның барысында 6 (1,5 миллион бала) миллионнан астам еврей қаза тапты.

1. Нацистік идеология – Адольф Гитлер мен нацистер еврейлерді “төменгі нәсіл” ретінде қарастырып, оларды Германия мен Еуропаның мәселелерінің негізгі кінәлілері деп санады.

2. Антисемитизм – Еуропада ғасырлар бойы қалыптасқан еврейлерге қарсы кемсітушілік пен жеккөрушілік.

3. Тоталитарлық билік – Нацистік Германияның қатаң бақылауы және азаматтық еркіндіктердің шектелуі бұл саясатты жүзеге асыруға мүмкіндік берді.

4. Қоғамдық қолдау және үнсіздік – Көптеген адамдар, соның ішінде халықаралық қауымдастық та, бастапқы кезде бұл қудалауларға белсенді түрде қарсы шықпады.

Халықаралық құқық геноцидпен күресу үшін бірнеше тетік ұсынады:

1. Халықаралық қылмыстық сот (ХҚС) — 2002 жылдан бастап жұмыс істейді және геноцид, адамзатқа қарсы қылмыстар, соғыс қылмыстары бойынша жеке тұлғаларды жауапқа тарта алады.

2. Халықаралық трибуналдар — Руанда (ICTR) мен Югославия (ICTY) бойынша арнайы трибуналдар геноцид ісін қарауда маңызды тәжірибе қалыптастырды.

3. БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесі — кей жағдайда геноцидтің алдын алу немесе оған жауап ретінде санкциялар енгізе алады, бірақ бұл жиі саяси мүдделерге байланысты тежеліп қалады.

Көп жағдайда бұл механизмдер кейінгі әрекетке бағытталған, яғни геноцидтен кейін ғана әрекет етеді. Ал алдын алу жүйелері — ерте ескерту, саяси қысым және гуманитарлық араласу секілді әдістер әлі де әлсіз.

1941 жылы Гитлер мен нацистік басшылар “еврей мәселесін түпкілікті шешу” (Final Solution) жоспарын іске асыруды бастады. Шығыс Еуропада ауыр атқыштар отрядтары (Einsatzgruppen) мыңдаған еврейді жаппай атып тастады. Өлім лагерьлері құрылып, олардың ішінде ең ірілері — Аушвиц-Биркенау (Польша), Трешлинка, Белжец, Собибор, Майданек және Хелмно болды. Аушвиц-Биркенауда 1,1 миллионнан астам адам өлтірілсе, басқа лагерьлерде миллиондаған тұтқын газ камераларында қаза тапты. Лагерьлерде тұтқындарды жүйелі түрде өлтіру, аштыққа ұшырату, ауыр еңбекте пайдалану және медициналық эксперименттер жүргізу сияқты зұлым әрекеттер жасалды. Холокост — адамзат тарихындағы ең қайғылы оқиғалардың бірі. Ол тоталитарлық идеология мен нәсілшілдіктің қандай ауыр зардаптарға әкелетінін көрсетеді. Осы оқиғаны ұмытпау — болашақта осындай қылмыстардың алдын алудың маңызды кепілі. 27 қаңтар — Холокост құрбандарын еске алу халықаралық күні (Аушвиц лагері азат етілген күн).

Геноцидтің қайталанбауы үшін халықаралық құқықпен қатар тарихи білім мен сананың дамуы өте маңызды. Әлемнің көптеген елдерінде Холокост секілді трагедиялар мектеп бағдарламасына енгізіліп, адам құқықтары мен төзімділік туралы білім кеңінен таратылады. Қазақстанда да этностық келісім мен толеранттылықты насихаттау бағытында бағдарламалар жүргізіліп келеді.

Қазіргі уақытта әлемнің әртүрлі аймақтарында геноцид белгілері байқалатын қақтығыстар жалғасуда. Мысал ретінде, Мьянмада рохинджа мұсылмандарына қарсы әрекеттер, Қытайдағы ұйғыр халқының қысым көруі, сондай-ақ Сирия мен Судандағы әскери жанжалдарды атауға болады.

Алайда мұндай жағдайларды нақты геноцид ретінде бағалау оңай емес. Себебі саяси қысым, дәлелдердің жеткіліксіздігі мен халықаралық ұйымдардың шектеулі әрекет ету мүмкіндігі бұл процесті күрделендіреді.

Қорытынды.

Қорытындылай келе, геноцид — бұл тек тарихи трагедия емес, бүгінгі күннің де өзекті мәселесі. Оны болдырмау және жасағандарды жауапқа тарту халықаралық құқықтың басты міндеттерінің бірі болып саналады. Бұл үшін мемлекетаралық серіктестік, бейтарап құқықтық тергеулер және қабылданған халықаралық нормалардың нақты орындалуы шешуші рөл атқарады. Болашақта осындай ауыр қылмыстардың алдын алу үшін әрбір ел мен халықаралық ұйым өз міндетіне жауапкершілікпен қарауы қажет.

Геноцид — адамзаттың ар-ожданына дақ түсіретін аса ауыр қылмыс. Ол тек тарихтың қайғылы беттерімен шектеліп қалмай, қазіргі заманның да күрделі мәселелерінің бірі болып отыр. XX ғасырда орын алған Холокост, Руанда, Босния, Дарфур және өзге де геноцид актілері адам құқықтарын қорғау мен халықаралық әділеттіліктің қаншалықты маңызды екенін көрсетті. Бүгінгі таңда да кейбір елдерде орын алып жатқан этностық, діни немесе нәсілдік кемсітулер мен қудалаулар осы мәселенің әлі де өзектілігін дәлелдейді.

Геноцидтің алдын алу үшін халықаралық қауымдастықтың бірлескен, жүйелі әрекеті қажет. Бұл ретте білім беру, тарихи сананы қалыптастыру, төзбеушілікке қарсы мәдениетті дамыту маңызды рөл атқарады. Сондай-ақ, халықаралық құқықтың пәрменді тетіктері, атап

айтқанда, Халықаралық қылмыстық сот пен БҰҰ-ның тиісті институттары бұл бағытта белсенді жұмыс жүргізуі тиіс.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚРЗ. adilet.zan.kz
2. Геноцид қылмысының алдын алу және жазалау туралы конвенция 1948 жылы 9 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясының 260 (III) қарарымен қабылданған.
3. https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.1_Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf
4. Халықаралық қылмыстық соттың (ХҚС) Рим статуты (1998 ж.)
5. <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf>
6. Smith, D. (2010). The Genocide of Ethnic Minorities in Central Asia
7. Jones, A. (2006). Genocide: A Comprehensive Introduction
8. Шайкенов, Н. (2018). Адам құқықтары және халықаралық құқық
9. Мамыров, Н.Қ., Байгісиев М.Ә. (2017). Халықаралық құқық негіздері.
10. Kupfer, L. (1981). Genocide: Its Political Use in the Twentieth Century. — Yale University Press. Геноцидтің саяси аспектіде қалай қолданылғанын зерттейтін классикалық еңбек.
11. Power, S. (2002). A Problem from Hell: America and the Age of Genocide. — New York: Basic Books.

УДК 343.3/7

ПРАВОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Ахметжанова А.А.

*студент Юридического факультета
Евразийского национального университета
имени Л.Н.Гумилева (Астана, Казахстан)
Научный руководитель доктор философии PhD
Калмаганбетова Д.Б.*

Влияние информационной безопасности на политику и общественные процессы. Информационная безопасность в Казахстане переплетается с различными областями деятельности общества и государства, включая экономику, внутреннюю и внешнюю политику, оборону, правоохранительную и судебную системы, науку, технику и духовную жизнь. Каждая из этих областей имеет свои особенности обеспечения информационной безопасности, связанные со спецификой защищаемых объектов и уровнем их уязвимости перед информационными угрозами. В настоящее время информация и информационные технологии напрямую влияют на политическую сферу. Процессы сбора, обработки и распространения информации становятся неотъемлемой частью функционирования политических структур и осуществления политического влияния. Мировой опыт показывает,